

Pak niet meteen de zaag

DE VOLKSKRANT
WOENSDAG 15 DECEMBER 2010

Bomen: bron van burenruzies en plezier. Een ter zake deskundige jurist brengt geschillen in kaart.

Door **Menno van Dongen**

U heeft net de sleutel gekregen van uw droomhuis. Het eerste dat u wilt doen, is de foeilleke boom kappen die in de voortuin staat. Maar wat blijkt: dat mag niet van het gemeentebestuur. Uw handen jeuken om de boom toch te kappen...

Doe dat niet. Zoiets kan u tienduizenden euro's kosten, waarschuwt Bas Visser (47). De boomjurist ontvangt in zijn kantoor annex schuurtje, naast zijn huis in het Gelderse Winterswijk. Trots wijst hij op twee kasten vol boeken en hangmappen met rechterlijke uitspraken, die allemaal betrekking hebben op geschillen over bomen. 'Deze collectie, van mij en mijn medewerkers, is uniek. Advocaten en rechters weten ons steeds beter te vinden.'

Na zijn rechtenstudie koos hij 'uit jeugdig idealisme' voor dit vakgebied. 'Ik wilde bomen redden door middel van het recht'. Gaandeweg heeft hij meer oog gekregen voor de belangen van mensen.

De afgelopen jaren stond zijn vakgebied in het brandpunt van de belangstelling, vanwege de dreigende kap van de Anne Frank boom. De Amsterdamse rechtbank besloot in 2008 dat de 'zieke en gevaarlijke' kastanjeboom met een stalen constructie mocht blijven staan. In augustus dit jaar viel hij alsnog om; maar het Achterhuis bleef gespaard. In de publiek kreeg de boom min of meer de schuld maar de boomju-

Bas Visser

rist vermoedt dat het komt doordat de stalen constructie niet goed was.

Visser is een autoriteit. De zede druk van zijn standaardwerk *Bomen en wet; geldend recht voor bomen*, is dit jaar verschenen. Het boek, een uitgave van de Bomenstichting, staat vol praktische informatie. Er staan antwoorden in op vragen als: mag iemand de boom snoeien van een buurman, als de takken boven zijn eigen tuin hangen?

Met zijn hulp geven we antwoord op tien kwesties waar veel burenruzies om draaien. Met enig voorbehoud, dat wel. 'Iedere zaak is in de praktijk anders, zeker in het burenrucht', zegt Visser. Juristen zoeken vaak een compromis tussen burenr. 'Die mensen moeten toch met elkaar verder.'

Nederlanders vervreemd van bomen

Grondeigenaren zijn van plan wandelgebieden af te sluiten omdat ze bang zijn voor schadeclaims, zegt Bas Visser. Ze moeten bezuinigen en dat gaat ten koste van het onderhoud van bomen. Daardoor neemt de kans toe dat bomen of takken schade aanrichten. Om het risico te beperken, willen ze gebieden afsluiten voor het publiek.

'Grondeigenaren hebben een zorgplicht', legt de boomjurist uit. 'Ze moeten hun bomen geregeld laten inspecteren en verzorgen door deskundigen. Dat kan een

last zijn, als je veel bomen bezit. Maar naar mijn mening is het doorgaans onnodig om dus bezoekers te weren. Het risico is niet zo groot.'

Volgens hem voelen Nederlanders zich steeds minder verbonden met de natuur. De meerderheid van de bevolking is nu stadsbewoner.

Mensen zijn vaker binnen dan buiten. Omdat ze vervreemden van bomen, klagen ze in toenemende mate over zaken die vroeger doodnormaal waren, stelt Bas Visser.

1 SCHADUW Als de bomen van de burenr in de zomer urenlang zon wegnemen in een deel van uw tuin, heeft u waarschijnlijk pech gehad. Rechters vinden simpel gezegd dat het leven in de natuur gepaard gaat met lusten én lasten. Alleen als sprake is van 'zwaarwegende hinder', maakt u een kans. Maar die grens ligt in de praktijk erg hoog. Ook als u maandenlang dagelijks moet vegen omdat de dennebomen van de burenr veel naalden verliezen, zult u ermee moeten leren leven.

Visser: 'Let op: als een flinke boom binnen twee meter van de zogeheten erfgrrens staat, is alles anders. Die mag daar in principe niet staan, dus dan kunt u met succes eisen dat hij wordt verwijderd. Maar u moet er wel op tijd bij zijn. Als die boom er meer dan twintig jaar staat, is de zaak verjaard. Dan had u, of de vorige bewoner van uw huis, beter moeten opletten.'

2 KAPPEN Als u een boom wilt verwijderen, is het vaak verplicht om een omgevingsvergunning voor kappen (voorheen: kapvergunning) aan te vragen. Of u toestemming krijgt, is afhankelijk van het gemeentelijke beleid. Wie illegaal een boom kapt, maakt zich schuldig aan een economisch delict waarvoor een boete kan worden opgelegd van 19 duizend euro. Dat bedrag kan oplopen tot 35 duizend euro als de gekapte boom meer waard is dan 4500 euro. Vaak is dat zo. De eigenaar van de boom kan daarnaast eisen dat u de kosten van het herplanten betaalt en de waarde van de boom vergoedt. 'Een gemiddelde volgroeide straatboom is 20 duizend tot 30 duizend euro waard. Sommige langzame groeiers zijn nog veel duurder', zegt de boomjurist. 'Publieke bomen, in steden en openbaar groen, zijn gewoon gebruiksobjecten. Ze hebben een handelswaarde. Die kan variëren, omdat de ene boom er beter bij staat dan de andere. Een boomtaxateur bepaalt hoeveel een boom waard is. Die waarde neemt lang toe, tot het einde van de gemiddelde levensduur van de soort nadert. Dan beginnen we met afschrijven.'

3 TAKKEN OVER DE SCHUTTING

Als u zich ergert aan takken van de buren, pak dan niet de kettingzaag. Vraag eerst vriendelijk of de buurman de takken binnen een redelijke termijn wil snoeien. Als hij die termijn laat passeren, mag u maatregelen nemen. Snoei in principe niet zelf, tenzij het nog een klein boompje is. Anders is de kans groot dat u de boom beschadigt en aansprakelijk wordt gesteld door de buren. Visser: 'Bomen kun je doodsnoeien. Ik heb ooit een hovenier bijgestaan die een prachtige nieuwe tuin had aangelegd. Er stond een oude beuk, waar veel dood hout in zat. Nou, die snoei ik wel even voor je, zei hij tegen de bewoner. Die hovenier haalde vrolijk takken weg, zonder te beseffen dat het donker moet zijn onder een beuk. Hij was nou eenmaal geen boomverzorger en wist dus niet dat de bast wegbrandt als er zonlicht op valt. De beuk ging dood en de hovenier moest met zijn eigen verzeke- raar in de slag.'

4 APPELS VAN DE BUREN

U mag geen appels plukken van een boom die niet uw eigendom is. Ook niet als die vruchten hangen aan een tak boven uw grondgebied. Pas wanneer de appels in uw tuin zijn gevallen, mag u ze opeten. Maar als uw buurman slim is, plukt hij ze voordat het zover is. Hij kan binnen een redelijke termijn toegang eisen tot uw tuin, op grond van het ladderrecht: als hij een plek niet vanaf zijn eigen terrein kan bereiken, moet u hem binnen laten.

5 WORTELSCHADE U heeft het recht om wortels te kappen van een boom van de buren. Dat staat in de wet omdat de kans reëel is dat u dit per ongeluk doet. Wortels kunnen soms op 20, 30 meter afstand van de boom hinder veroorzaken, bijvoorbeeld onder het terras van de buren. Hanteer niet zelf de bijl maar schakel een deskundige in. Voor u het weet maakt u misbruik van het wortelkaprecht, waardoor u aansprakelijk bent. Als het te riskant is om de wortels te kappen zijn andere maatregelen mogelijk, zoals het schoonspuiten van wortels met een hogedrukspuit en ze omleiden met behulp van ondergrondse schermen. Visser: 'Ik heb ooit een zaak gehad van iemand die uit pure onwetendheid één wortel doorkapte van een den. Dat was de enige stabiliteitswortel, dus boem, die boom viel om. Voor mij was dat geen verrassing, want dennen hangen vaak aan weinig wortels en ze staan vaak een beetje schuin. Ook hier geldt: vraag hulp. Temeer omdat bomen in de richting kunnen vallen van de gekapte wortel.'

6 BOOM VALT OM Als een boom op een gevaarlijke plaats staat, heeft de eigenaar een extra verantwoordelijkheid. Dat geldt nog sterker als de boom eigendom is van een deskundige. Iedere eigenaar moet geregeld een gecertificeerde deskundige de boom laten inspecteren, vanaf de grond, en indien nodig maatregelen nemen. Er zijn officiële richtlijnen voor de normale frequentie van onderhoud. 'Oude wilgen en populieren hebben extra aandacht nodig, die zijn breukgevoelig', aldus de boomjurist. 'Eiken en beuken kunnen ook veel dood hout verliezen. Daar moet u goed op letten.'

7 STORMSCHADE Pas als het extreem hard waait, windkracht elf, kan een boomeigenaar zich beroepen op overmacht. Of dat terecht is, wordt gecontroleerd door gegevens op te vragen van het dichtstbijzijnde meetpunt voor windsnelheden. Juristen vinden dat een gemiddelde boom tegen een flinke storm moet kunnen. Maar wie ervoor kiest op zo'n moment een boswandeling te gaan maken, maakt weinig kans op schadevergoeding als onverhoopt een tak afbreekt of een boom omvalt. Hij heeft een eigen verantwoordelijkheid en koos er kennelijk bewust voor risico te nemen.

8 BOOM OP DE WEG Als u met de auto tegen een omgevallen boom rijdt, is de beheerder van de weg aansprakelijk. Maar als blijkt dat hij alles heeft gedaan om iets dergelijks te voorkomen, gaat hij vrijuit. Hij moet wel snel handelen; als de beheerder na een melding van een omgevallen boom eerst een boterham smeert en daarna pas in de auto stapt, kan hem dat problemen opleveren. De beheerder dient ook aan te tonen dat hij goed in de gaten heeft gehouden of de weg begaanbaar is. Er zijn grenzen: als u midden in de nacht op een stille, lokale weg tegen een boom rijdt, kunt u dat de beheerder nauwelijks verwijten.

9 GIFTIGE PLANTEN U bent niet aansprakelijk als dieren doodgaan omdat ze van uw giftige boom of plant eten. Van een gewone burger kun je redelijkerwijs niet verwachten dat hij weet welke soorten op zijn grondgebied giftig zijn, vindt de Hoge Raad. Dat is werk voor vakmensen. Visser: 'Een bekende zaak draaide om taxusstruiken die mensen zouden planten. Ze waren de avond van tevoren klaargezet aan de rand van hun tuin. He- laas trokken die taxussen de aandacht van de paarden van de buurman. En, dat zal je net zien, het waren dure renpaarden. Ze namen, staande op hun eigen wei, hapjes van de blaadjes en besjes. Twee renpaarden gingen dood. Tijdens de autopsie bleek dat vijf besjes voldoende waren om een vitaal renpaard om zeep te helpen. Dat was pech voor de eigenaar van de paarden. Hij moest het regelen met zijn eigen verzekering. Als hij die tenminste had.'

10 GEMEENTE WIL KAPPEN Iedere gemeente moet motiveren waarom het nodig is om bomen te kappen. Het moet passen binnen het bomenbeleid of noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld voor verkeer. Tot 15 à 20 jaar geleden rammelde die onderbouw vaak maar nu is dat beter geregeld. In de praktijk wordt zoiets afgestemd met lokale organisaties. Vaak zorgen ze dat ergens anders bomen worden geplant om schade te compenseren. 'Als mensen koste wat kost willen voorkomen dat bomen worden gekapt, raad ik altijd aan zo veel mogelijk medestanders te verzamelen', zegt de boomjurist. 'De ervaring leert dat de meeste mensen tegen kappen zijn. De boom in de tuin van de buren moet altijd worden behouden. Maar als het gaat om de boom in hun eigen tuin, willen ze ineens zelf kunnen beslissen.'